

ÕPETAJA ABILEHT –

Napo ohukütt: esimene tund – riskide ja ohtude väljaselgitamine

Napo filmis ... „Ohtlik tegevus“

„Ohtlik tegevus“ on lühifilm ohtudest ja riskidest tööl ning vajadusest hinnata riske ja võtta kasutusele abinõud, et muuta töökoht ohutumaks ja tervislikumaks. Filmis käsitletakse kõige tavalisemaid ohte ja riske töökohal ning vajadust tegutseda põhimõttel „peatu, mõtle ja tegutse“.

Filmis püütakse selgitada ohtude ja riskide vahelisi erinevusi, näidata, kuidas ohtusid ja riske kõrvaldada või vähendada, ning tuua näiteid praktilistest olukordadest, mis aitavad mõista riski tähendust.

Riskihindamine

Meie eesmärk on selgitada riskihindamist ning selle tähtsust tööõnnetuste ja tööga seotud terviseprobleemide ennetamisel. Konkreetset püüame:

- selgitada ohu ja riski erinevust;
- tutvustada riskihindamist;
- tuua näiteid;
- ühendada teooria ja praktika.

Miks tuleb riske hinnata?

Riskihindamine on tööohutuse ja töötervishoiu eduka juhtimise alus ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste vähendamise võti. Kui riske hinnata õigesti, võimaldab see parandada tööohutust ja töötervishoidu, samuti üldist äriala edukust.

Mis on riskihindamine?

Riskihindamine on protsess, mille käigus hinnatakse töökohal esinevatest ohtudest tulenevaid riske töötajate ohutusele ja tervisele. See on kõikide tööaspektide süsteemne läbivaatamine, mille puhul võetakse arvesse järgmist:

- mis võib põhjustada vigastuse või kahjustuse,
- kas ohte saab kõrvaldada, ja kui ei, siis
- millised ennetus- või kaitsemeetmed tuleb riskide juhtimiseks kehtestada.

Tüüpilised tööga seotud riskid on muu hulgas järgmised (paljud neist esinevad ka kodus):

- elekter;
- tuli;
- tööriistad, eriti löikeriistad, nagu näiteks terad või noad;
- masinad;
- põrandal libastumine, redelilt või trepilt kukkumine, kõrgelt (nt tellingult või katuselt) kukkumine;
- transport (risk sõidukitele, autojuhtidele või jalakäijatele);
- luu- ja lihaskonna vaevused, mis tulenevad suurte raskuste tõstmisest, keha keeramisest ja pööramisest, asendist (nt töö kuvariga), korduvatest liigutustest (nt töö konveieril);
- kemikaalid – äge tervisekahjustus sissehingamise, põletuse või nahaärrituse tõttu ning pikaajaline mõju, nt vähk, hingamissüsteemi haigused ja allergiad;

- bioloogilised riskid – bakterid, seened või viirused, nt haiglad, meditsiiniliste analüüside labor, kliimaseadme puudulik hooldus;
- müra, vibratsioon, laserkiirgus, ioniseeriv kiirgus, elektromagnetväli, ultraviolettkiirgus jms.

Napo filmides on mitmesuguseid episooide, mida saab kasutada enamiku nende riskide tutvustamiseks. (Tabel A)

Riskihindamise viis etappi

Tund keskendub riskihindamise kahele esimesele etapile: ohtude ja ohustatud isikute kindlakstegemisele ning riskide hindamisele ja tähtsuse järjekorda seadmisele. Ülejäänud kolm etappi on „Napo Ohuküti” teise tunni teema.

3. etapp – ennetusmeetme valik; 4. etapp – meetme rakendamine ja 5. etapp – järelevalve ja läbivaatamine – on „Napo Ohuküti” teises tunnis „Sekkumine ja ennetus” teema.

1. etapp – ohtude ja ohustatud isikute väljaselgitamine

Pidage meeles, et oht võib peituda kõikjal – materjalides, seadmetes, töömeetodites või -tavades, mis võivad tekitada kahju.

Siin on mõned näpunäited, mis aitavad kindlaks teha olulisi ohte:

- Kõndige ringi ja vaadake, mis võib kahju tekitada.
- Küsige kohalolijatelt, milliseid probleeme neil on esinenud.
- Kaaluge selliseid ohte nagu müra ja kokkupuude ohtlike ainetega, millel on pikaajaline mõju, samuti ilmsemaid ohte, nagu näiteks libastumine ja komistamine.

Iga ohu puhul on tähtis välja selgitada, kes on ohustatud. Määrake kindlaks mitte üksikud inimesed, vaid inimeste rühmad, nagu näiteks kauplused, raamatukogu või möödujad. Mõned rühmad, nagu näiteks puudega inimesed, lapsed või eakad, võivad olla suuremas ohus kui teised. (Vt filmi „Napo ja ohtlik tegevus” 2. episood „Tee kindlaks tundmatu”).

2. etapp – riskide hindamine ja tähtsuse järjekorda seadmine

Pidage meeles, et riski puhul on suurem või väiksem võimalus, et keegi võib ohu tõttu viga saada.

Järgmine samm on igast ohust tuleneva riski hindamine. Kaaluge järgmist:

- Kui tõenäoline on, et oht tekitab kahju?
- Kui suur on tõenäoline kahju?
- Kui sageli (ja kui paljud) töötajad puutuvad kokku riskiga?

Paljude töökohaga seotud ohtude või tegevuste puhul piisab lihtsast protsessist, mis põhineb hinnangul ega nõua erilisi oskusi ega keerukaid võtteid. Sellised tegevused on muu hulgas seotud väheoluliste ohtude ja töökohtadega, mille riskid on üldteada või kergesti tuvastatavad. Seejärel tuleb riskid tähtsuse järjekorda seada ja nendega selles järjekorras tegeleda.

Kõige tähtsamad on riskid, mis põhjustavad raskeid õnnetusi (nt kõrgelt kukkumine) ja mille puhul õnnetuse tõenäosus on suur (nt libe või katkine põrand). (Vt filmi „Napo ja ohtlik tegevus” episood „Hinda riski”).

Tabel A

Risk	Film	Stseen
Liiklusõnnetused		
Autolt löögi saamine	„Napo ehitab“	6. „Hoia eraldi“
Kiirustamine või tähelepanematus	„Napo teeb puhta töö“	1. „Plaanimuutus“
Väsimus ja kiirustamine	Napo filmis „Ohutu hooldus“	5. „Kiirusta aeglaselt“
Suur kiirus ja varjatud riskid	„Napo ja ohtlik tegevus“	5. „Ohtlik koosmõju“

Tuli		
Tuli	„Napo on ohus: kemikaalid!“	3. „Tuleohtlik“
Tuli	„Parimate märkide lugu“	2. Keelumärk – mitte suitsetada
Tuli	„Parimate märkide lugu“	4. Evakuatsioonimärk – avariiväljapääs
Tuli	„Parimate märkide lugu“	5. Tulekaitsemärk – tulekustuti

Elekter		
Elekter	Napo filmis „Ohutus töökohal ... ja mujal“	Napo peotulesid ette valmistamas

Masinad		
Masinad	„Napo seiklused“	5. „Õige kaitse õigel ajal“
Masinad	„Napo ja ohtlik tegevus“	1. „Ettevaatust, ohud!“

Müra		
Kokkupuude müraga	„Lõpetage see müra!“	Kogu film

Kemikaalid		
Kemikaalidega seotud ohud	„Napo on ohus: kemikaalid!“	Kogu film

Libastumised ja kukkumised		
Libastumise risk	„Napo seiklused“	1. „Märgistamise tähtsus“
Trepist alla kukkumine	„Napo seiklused“	2. „Märke pole piisavalt“
Trepist alla kukkumine	Napo filmis „Ohutus töökohal ... ja mujal“	Napo peotulesid ette valmistamas
Kõrgelt kukkumine	„Napo ehitab“	2. „Ära kuku!“
Kukkuvad esemed	„Napo ehitab“	1. „Ohutu ehitamine“

Manuaalne käsitlemine		
Suured raskused	„Napo ehitab“	5. „Pikselöökö“
Suured raskused	Napo filmis „Kergenda kandamit“	3. „Jaga ja valitse“
Suured raskused	Napo filmis „Kergenda kandamit“	10. „Hoia mind kõvasti“
Suured raskused	Napo filmis „Kergenda kandamit“	6. „Duell“
Vale asend	Napo filmis „Kergenda kandamit“	5. „Radikaalne ergonoomika“
Vale asend	Napo filmis „Kergenda kandamit“	8. „Enne liigutamist mõtle“

Vibratsioon		
Vibratsioon	Napo filmis „Kergenda kandamit“	4. „Kahjulik vibratsioon“

„Napo Ohuküti“ teises tunnis tutvustatakse riskihindamise teist poolt – sekkumist ja ennetamist.

Selle õppematerjali on koostanud EU-OSHA koostöös Napo filme tootva konsortsiumiga – HSE (Ühendkuningriik), DGV (Saksamaa), INAIL (Itaalia), INRS (Prantsusmaa), SUVA (Šveits) ja AUVA (Austria).

